Dit betreft een concept-versie van het procesreglement. Inmiddels is de definitieve versie vastgesteld. Voor de meest recente versie zie https://www.rechtspraak.nl/English/NCC/Pages/rules.aspx

Procesreglement voor internationale handelskamers van rechtbank Amsterdam (Netherlands Commercial Court) en gerechtshof Amsterdam (Netherlands Commercial Court of Appeal) (NCC-reglement)

CONCEPT

Consultatieversie 28 oktober 2016 met wijzigingen Projectgroep procesreglement NCC na de consultatie (januari 2017) en na vertaling (afgesloten 14 juni 2017)

de Rechtspraak

Inhoud

HOOFDSTUK 1: TOEPASSINGSGEBIED 5
Artikel 1.1: Algemene bepalingen 5
Artikel 1.2: Internationale handelszaken 5
Artikel 1.3: Toepassing van dit procesreglement en het recht 6
HOOFDSTUK 2: PROCESTAAL 6
Artikel 2.1: Engelse taal 6
Artikel 2.2: Gevolgen van de procestaal voor derden 7
HOOFDSTUK 3: WIJZE VAN PROCESVOERING EN TERMIJNEN 7
Artikel 3.1: Vertegenwoordiging 7
Artikel 3.2: Communicatie met het gerecht en indienen van stukken 7
Artikel 3.3: Eerlijk proces 8
Artikel 3.4: Efficiënte procesvoering en termijnen 9
Artikel 3.5: De behandelend rechters 9
HOOFDSTUK 4: PROCESINLEIDING 9
Artikel 4.1: Indiening van de vordering 9
Artikel 4.2: Wijziging van de vordering 10
HOOFSTUK 5: VERSTEKVERLENING EN VERWEER 11
Artikel 5.1: Verstekverlening 11
Artikel 5.2: Verschijnen en het voeren van verweer 11
Artikel 5.3: Het instellen van een tegenvordering en wijziging van een tegenvordering 11
HOOFDSTUK 6: PROCEDURELE EN VOORLOPIGE MAATREGELEN 12
Artikel 6.1: Algemene bepalingen 12
Artikel 6.2: Geschil over bevoegdheid en toepasselijkheid procesreglement 12
Artikel 6.3: Voorlopige voorzieningen 12
Artikel 6.4: Derden in de procedure 13
Artikel 6.5: Voeging van zaken 13
HOOFDSTUK 7: MONDELINGE BEHANDELING EN ANDERE ZITTINGEN 13
Artikel 7.1: Dagbepaling zitting en achterwege laten mondelinge behandeling 13
Artikel 7.2: Uitnodiging voor de mondelinge behandeling 13
Artikel 7.3: Agenda van de zitting 13
Artikel 7.4: Proceshandelingen en bewijsstukken ter zitting 13
Artikel 7.5: Openbaarheid van de zitting 14

Artikel 7.6: Gang van zaken tijdens de mondelinge behandeling 14
Artikel 7.7: Proces-verbaal 15
HOOFDSTUK 8: BEWIJS 15
Artikel 8.1: Vaststelling van de feiten 15
Artikel 8.2: Bewijslastverdeling 16
Artikel 8.3: De waardering van het bewijs 16
Artikel 8.4: Bevel tot het overleggen van stukken en geheimhouding 16
Artikel 8.5: Getuigen 17
Artikel 8.6: Deskundige 18
Artikel 8.7: Gerechtelijke plaatsopneming 18
Artikel 8.8: Voorlopig getuigenverhoor, deskundigenonderzoek en gerechtelijke plaatsopneming 18
HOOFDSTUK 9: UITSPRAAK 19
Artikel 9.1: Dagbepaling uitspraak 19
Artikel 9.2: Uitspraak in het openbaar 19
Artikel 9.3: Oordeelsvorming door de rechter 19
Artikel 9.4: Motivering van de uitspraak 19
Artikel 9.5: Inhoud uitspraak en verstrekking afschrift 19
Artikel 9.6: Mondelinge uitspraak 19
Artikel 9.7: Uitvoerbaarheid van de uitspraak 20
Artikel 9.8: Verbetering en aanvulling uitspraak 20
HOOFDSTUK 10: DE KOSTEN VAN DE PROCEDURE 20
Artikel 10.1: Griffierecht 20
Artikel 10.2: Afspraken tussen partijen over de kosten 20
Artikel 10.3: Kostenveroordeling bij gebreke van afspraken daarover 21
HOOFDSTUK 11: DOORHALING, INTREKKING EN HERVATTING 21
Artikel 11.1: Doorhaling 21
Artikel 11.2: Intrekking 21
HOOFDSTUK 12: SLOTBEPALINGEN 22
Artikel 12.1: Vaststelling en inwerkingtreding 22
Artikel 12.2: Toepasselijkheid 22
Artikel 12.3: Authentieke versie 22
BIJLAGE I: Forumkeuze-clausule 23
BIJLAGE II: Vergoeding salaris advocaat winnende partij bij zaken bij de NCC of NCCA 24

BIJLAGE III: TOELICHTING BIJ HET PROCESREGLEMENT 25
ALGEMEEN 25
HOOFDSTUK 1 25
Artikel 1.2.1 onder (a) 25
Artikel 1.2.1 onder (b) 25
Artikel 1.2.1 onder (c) en (d) 26
Artikel 1.2.2 26
Artikel 1.2.3 27
Artikel 1.2.4 27
Artikel 1.3.3 27
HOOFDSTUK 2 28
Artikel 2.1 28
HOOFDSTUK 3 28
Artikel 3.1.1 28
Artikel 3.2.1 28
Artikel 3.4.2 28
Artikel 3.5.2 28
HOOFDSTUK 4 28
Artikel 4.1.2 28
Artikel 4.1.4 29
Artikel 4.2.1 29
HOOFDSTUK 7 29
Artikel 7.4 29
Artikel 7.7.3 29
HOOFDSTUK 8 29
Artikel 8.4.6 29
HOOFDSTUK 10 29
Artikel 10.1 29
Artikel 10.3 29

HOOFDSTUK 1: TOEPASSINGSGEBIED

Artikel 1.1: Algemene bepalingen

1.1.1. Dit procesreglement bevat regels voor de procesvoering in zaken bij de Netherlands Commercial Court (NCC) en de Netherlands Commercial Court of Appeal (NCCA). Beide zijn kamers, ingericht voor de behandeling en beslissing van internationale handelszaken, van respectievelijk de rechtbank Amsterdam en het Gerechtshof Amsterdam en houden zitting in het Paleis van Justitie aan het IJdok 20 te Amsterdam (hierna: het gerechtsgebouw).

1.1.2. Een aantal bepalingen van dit procesreglement geldt in het bijzonder voor de procedure bij de voorzieningenrechter van de NCC of voor de procedure bij de NCCA. De overige bepalingen van dit procesreglement hebben betrekking op de procedure in eerste aanleg bij de NCC. Deze bepalingen zijn van overeenkomstige toepassing op de procedures bij de voorzieningenrechter van de NCC en bij de NCCA, behoudens indien en voor zover uit de bepaling anders blijkt of de aard van deze procedures zich daartegen verzet.

1.1.3. De bepalingen van dit procesreglement zijn toegespitst op de vorderingsprocedure, maar worden ook toegepast op de verzoekprocedure voor zover de aard van die procedure zich daar niet tegen verzet.

Artikel 1.2: Internationale handelszaken

1.2.1. De NCC beslist in zaken die bij haar worden ingediend, indien:

a) de zaak een burgerlijke of handelszaak betreft, waarvan de rechtsgevolgen ter vrije bepaling van partijen staan en die niet behoort tot de bevoegdheid van de kantonrechter of de exclusieve bevoegdheid van een andere kamer of gerecht;
b) de zaak een internationaal aspect heeft;
c) de rechtbank Amsterdam bevoegd is om van de zaak kennis te nemen of alle partijen die in de procedure betrokken zijn, de rechtbank Amsterdam hebben aangewezen voor de kennisneming van hun geschillen, en
d) alle partijen die in de procedure betrokken zijn, uitdrukkelijk hebben gekozen voor procederen in de Engelse taal en dit procesreglement op de procesvoering van toepassing hebben verklaard.

1.2.2. De voorzieningenrechter van de NCC beslist in zaken die bij hem worden ingediend, indien:

a) wordt verzocht om een voorlopige of bewarende maatregel of een andere beslissing waarvoor de voorzieningenrechter bij wet is aangewezen, en
b) wordt voldaan aan het onder 1.2.1 bepaalde.

1.2.3. De NCCA beslist in zaken die bij haar worden ingediend:

a) in hoger beroep van een beslissing van (de voorzieningenrechter van) de NCC, of
b) in eerste aanleg, indien de zaak vatbaar is voor hoger beroep en wordt voldaan aan het onder 1.2.1 bepaalde, met dien verstande dat partijen niet de rechtbank Amsterdam, maar het gerechtshof Amsterdam hebben aangewezen, of

c) (c)in een geval als bedoeld in artikel 1064a Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering ("Rv"), indien wordt voldaan aan het in artikel 1.2.1 onder (b)en (d) bepaalde, en de plaats van arbitrage in het ressort Amsterdam is gelegen.

1.2.4. De NCC beslist of zij (internationaal) bevoegd is om kennis te nemen van het haar voorgelegde geschil, en meer in het algemeen of aan de in artikel 1.2.1 onder (a) tot en met (d) gestelde eisen is voldaan. De in artikel 1.2.1 onder (b) en (c) genoemde voorwaarden wordt ambtshalve getoetst.

1.2.5. Indien de verweerder alleen verschijnt om de bevoegdheid van de NCC, zoals hiervoor bedoeld, te betwisten, is hij een lager griffierecht verschuldigd (zie artikel 10.1). Voorts kan hij verzoeken om het geschil over de bevoegdheid in het Nederlands te voeren. De NCC zal dat verzoek honoreren, tenzij de verweerder daarbij geen rechtens te respecteren belang heeft.

Artikel 1.3: Toepassing van dit procesreglement en het recht

1.3.1. De rechter zal aan de niet-naleving van een in dit procesreglement gegeven voorschrift het gevolg verbinden dat hij met het oog op de aard van het voorschrift en de ernst van het verzuim passend acht. Indien de omstandigheden van het geval daartoe aanleiding geven, kan de rechter van de bepalingen van dit reglement afwijken. In alle gevallen waarin dit reglement niet voorziet, beslist de rechter. Bij de beslissing wordt zoveel mogelijk de strekking van dit reglement in acht genomen.

1.3.2. De rechter past op de procedure het Nederlandse procesrecht toe, waaronder in het bijzonder het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, en het materiële recht dat door regels van Nederlands internationaal privaatrecht wordt aangewezen. Voor een juist begrip bevat dit procesreglement een aantal beginselen en bepalingen van het Nederlands burgerlijk procesrecht. Dit laat echter de volledige werking van het Nederlands burgerlijk procesrecht onverlet.

HOOFDSTUK 2: PROCESTAAL

Artikel 2.1: Engelse taal

2.1.1. De procedure wordt gevoerd in de Engelse taal. De procedure kan (gedeeltelijk) in de Nederlandse taal plaatsvinden, indien de in de procedure betrokken partijen na de indiening van de procesinleiding daarvoor kiezen en de rechter dienovereenkomstig beslist. Partijen berichten de rechter zo spoedig mogelijk over een dergelijke keuze.

2.1.2. De rechter kan een partij bevelen een beëdigde vertaling in de procedure te brengen van een overgelegd stuk dat is gesteld in een andere taal dan de procestaal. Nederlandse jurisprudentie en doctrine, en stukken in de Nederlandse, de Duitse of de Franse taal, worden niet vertaald, tenzij de rechter anders beslist. Wel kan het aanbeveling verdienen om bij de eerste keer dat partijen in hun stukken een Engelse vertaling hanteren van een Nederlands juridisch begrip, ook (tussen haakjes) het juridische begrip in de Nederlandse taal te vermelden.

2.1.3. In een verzoekprocedure worden belanghebbenden door de griffie van het gerecht opgeroepen en worden de overige wettelijke bepalingen in acht genomen. Indien de belanghebbende in het buitenland woonachtig of gevestigd is, en op grond van een

verdrag of Europese verordening recht heeft op vertaling van het verzoek, dient de verzoeker zo spoedig mogelijk een vertaling in bij de rechter.

2.1.4. Indien in een zaak een zitting plaatsvindt en een partij daarbij aanwezig wil zijn die de Engelse taal onvoldoende beheerst, voorziet deze partij zich desgewenst van bijstand door een tolk. Indien een partij een getuige of deskundige ter zitting wil doen horen die de Engelse taal onvoldoende beheerst, zorgt deze partij voor bijstand door een tolk.

Artikel 2.2: Gevolgen van de procestaal voor derden

2.2.1. De rechter beslist over de gevolgen die het deelnemen van derden aan een lopende procedure of het starten van een gerelateerde procedure tegen of door een derde voor de procestaal heeft. Hij zal daarbij het in artikel 2.2.2 bepaalde alsmede de eisen van een goede procesorde in acht nemen.

2.2.2. Indien een derde zich, op zijn verzoek en met toestemming van de rechter, in de procedure aan de zijde van een partij voegt, is de voegende partij gebonden aan de tussen de overige partijen gemaakte afspraak over de procestaal.

Dit geldt niet bij oproeping van een derde op de voet van artikel 118 Rv, tussenkomst of de vrijwaringszaak. In de gevallen zoals vermeld in de voorgaande zin kan de procedure worden gevoerd of voortgezet in de Nederlandse taal, tenzij de opgeroepen of tussenkomende partij zich schriftelijk akkoord verklaart met procesvoering in de Engelse taal of geen rechtens te respecteren belang heeft bij behandeling in de Nederlandse taal. De rechter kan bepalen dat de eisende partij in de vrijwaringszaak een beëdigde vertaling in de Nederlandse taal indient van de processtukken van de hoofdzaak. Hetzelfde geldt voor de procedure waarbij een derde-belanghebbende opheffing vordert van een conservatoir beslag.

HOOFDSTUK 3: WIJZE VAN PROCESVOERING EN TERMIJNEN

Artikel 3.1: Vertegenwoordiging

3.1.1. Partijen kunnen niet in persoon procederen, maar slechts bij advocaat, tenzij de wet anders bepaalt.

3.1.2. Het indienen van processtukken en het verrichten van andere proceshandelingen vindt plaats door een in Nederland ingeschreven advocaat. Andere handelingen kunnen ook worden verricht door een bezoekende advocaat in de zin van artikel 16b Advocatenwet (advocaten uit lidstaten van de Europese Unie, de Europese Economische Ruimte of Zwitserland), indien daarbij in acht wordt genomen hetgeen in artikel 16e van die wet is bepaald (samenwerking met een Nederlandse advocaat). Voor andere bezoekende advocaten geldt dat zij geen handelingen namens een partij mogen verrichten. De rechter kan bepalen dat zij ter zitting wel het woord mogen voeren.

Artikel 3.2: Communicatie met het gerecht en indienen van stukken

3.2.1. De communicatie tussen het gerecht en partijen, waaronder de indiening van processtukken, bewijsstukken en verzoeken of mededelingen aan de rechter, geschiedt digitaal via de portal van de NCC/NCCA, tenzij de rechter anders bepaalt. Originele

stukken of voorwerpen die niet geschikt zijn om digitaal te worden overgelegd, kunnen ter griffie worden gedeponeerd. Indiening op andere wijze dan hiervoor vermeld vergt de voorafgaande toestemming van de rechter. De website van de NCC, het 'Reglement inzake de toegang tot en het gebruik van het digitaal systeem voor gegevensverwerking van de NCC en NCCA' en het 'Besluit digitalisering burgerlijk procesrecht en bestuursprocesrecht' bevatten nadere voorwaarden voor de wijze waarop de digitale communicatie en indiening plaatsvindt.

3.2.2. Mondelinge communicatie met de rechter buiten de regiezitting of de mondelinge behandeling om is niet toegestaan. Een partij kan zich steeds wenden tot de zaaksgriffier met betrekking tot praktische en processuele kwesties. Deze partij stelt de wederpartij in kennis van hetgeen is besproken. De rechter kan bepalen dat mondelinge communicatie over de zaak plaatsvindt met de advocaten (en desgewenst ook de partijen) via de telefoon, videoconferentie of elk ander geschikt middel.

3.2.3. Bewijsstukken worden zoveel mogelijk tegelijk met een processtuk ingediend. Voor nadien ingediende stukken geldt het bepaalde in artikel 7.4.

3.2.4. Een partij dient zijn bewijsstukken zodanig geordend in dat deze voor de rechter en de andere procespartijen voldoende toegankelijk zijn. De bewijsstukken worden doorlopend genummerd, met dien verstande dat iedere partij een eigen nummering mag hanteren. Ook vermeldt het processtuk waarbij de bewijsstukken worden gevoegd, telkens het nummer van het bewijsstuk en de relevantie daarvan voor de procedure, onder vermelding van de relevante passages. Indien een bewijsstuk is bijgevoegd in een andere taal dan de procestaal, wordt dit duidelijk vermeld en wordt vermeld of een vertaling is bijgevoegd. Overgelegde bewijsstukken bevatten geen opmerkingen of toevoegingen die in het origineel niet voorkomen.

3.2.5. De rechter neemt geen kennis van een stuk, verzoek of mededeling dat hem bereikt nadat de datum voor het doen van de uitspraak is bepaald, tenzij:

a) de verweerder daarbij het tegen hem verleende verstek zuivert;
b) blijkt dat de wederpartij ermee heeft ingestemd dat het bericht ter kennis van de rechter wordt gebracht;
c) de rechter om het bericht heeft verzocht;
d) het gaat om opmerkingen naar aanleiding van een proces-verbaal dat buitenaanwezigheid van partijen is opgemaakt, of
e) daarin de vordering of het verzoek wordt ingetrokken.

Artikel 3.3: Eerlijk proces

De rechter stelt partijen over en weer in de gelegenheid hun standpunten naar voren te brengen en toe te lichten en zich uit te laten over elkaars standpunten en over alle stukken en andere gegevens die in de procedure ter kennis van de rechter zijn gebracht, een en ander tenzij uit de wet anders voortvloeit. Partijen zijn verplicht de voor de beslissing van belang zijnde feiten volledig en naar waarheid aan te voeren. Wordt deze verplichting niet nageleefd, dan kan de rechter daaruit de gevolgtrekking maken die hij geraden acht. Indien een partij zich op enig stuk beroept, is zij verplicht een afschrift van het stuk bij te voegen, tenzij een afschrift reeds eerder in dezelfde zaak was overgelegd.

Artikel 3.4: Efficiënte procesvoering en termijnen

3.4.1. De rechter neemt ambtshalve of op verlangen van een partij alle beslissingen die nodig zijn voor een goed verloop van de procedure. De rechter waakt tegen onredelijke vertraging van de procedure en treft, zo nodig, op verzoek van een partij of ambtshalve, de maatregelen die hij in verband met een efficiënte procesvoering wenselijk acht. Partijen zijn tegenover elkaar verplicht onredelijke vertraging van de procedure te voorkomen.

3.4.2. De rechter stelt de termijnen voor het verrichten van proceshandelingen vast. Behoudens bijzondere omstandigheden, gelden de volgende termijnen:

a) voor een conclusie: zes weken;
b) voor een uitgebreide akte: vier weken;
c) voor een eenvoudige akte: twee weken.

Partijen kunnen uitstel vragen. De rechter volgt een daartoe strekkend, eenstemmig verzoek van partijen, tenzij dit zou leiden tot onredelijke vertraging van de procedure. In andere gevallen wordt uitstel alleen verleend op grond van klemmende redenen. De rechter kan, indien dit met het oog op een goed verloop van de procedure noodzakelijk is, op verzoek van een partij of ambtshalve bepalen dat deze en andere termijnen worden verlengd of verkort. Wanneer een partij een proceshandeling niet heeft verricht binnen de daarvoor gestelde termijn en daarvoor geen uitstel heeft verkregen, vervalt het recht om de desbetreffende proceshandeling te verrichten.

Artikel 3.5: De behandelend rechters

3.5.1. Zaken worden behandeld en beslist door een meervoudige kamer, met uitzondering van zaken die behandeld worden door de voorzieningenrechter.

3.5.3. Zaken die worden ingediend bij de voorzieningenrechter van de NCC, worden door de voorzitter van de NCC toegedeeld aan één rechter.

HOOFDSTUK 4: PROCESINLEIDING

Artikel 4.1: Indiening van de vordering

4.1.1. De eiser dient een procesinleiding in. De procesinleiding vermeldt, naast de overige in de wet bepaalde gegevens, in het bijzonder:

a) de vordering en de gronden daarvan;
b) de door de verweerder tegen de vordering aangevoerde verweren en de gronden daarvan, en de reactie van de eiser daarop;
c) de bewijsmiddelen waarover de eiser kan beschikken en de getuigen die hij kan doen horen ter staving van de betwiste gronden;
d) de aanwijzing van de rechter die van de zaak kennisneemt: “de rechtbank Amsterdam (Netherlands Commercial Court)” of “het gerechtshof Amsterdam (Netherlands Commercial Court of Appeal)”;
e) de vermelding dat partijen zijn overeengekomen om de procesvoering te doen plaatsvinden overeenkomstig dit procesreglement;
f) het e-mailadres van de advocaat van de eiser;

g) de naam en het e-mailadres van de advocaat van iedere verweerder, indien de verweerder een aan de eiser bekende advocaat heeft.

4.1.2. Bij de procesinleiding worden de volgende stukken gevoegd:

a) stukken waaruit blijkt dat de zaak een internationaal aspect heeft als bedoeld in artikel 1.2.1 onder (b), althans dat de zaak een internationaal aspect had op het moment dat partijen de rechtbank Amsterdam aanwezen voor de kennisneming van hun geschillen en dit procesreglement op de procesvoering van toepassing verklaarden;
b) de overeenkomst of andere stukken waaruit blijkt dat is voldaan aan het bepaalde in artikel 1.2.1. onder (c) en (d), waartoe overlegging van een beding dat is opgenomen in algemene voorwaarden onvoldoende is;
c) eventuele afspraken die zijn gemaakt met betrekking tot de proceskosten;
d) alle beschikbare bewijsstukken ter onderbouwing van de vordering.

4.1.3. Indien de eiser niet heeft voldaan aan enig vereiste als bedoeld in de beide vorige artikelen en het verzuim nog kan worden hersteld, verleent de rechter hem een termijn van twee weken voor herstel van het verzuim.

4.1.4. De procedure is aanhangig vanaf de dag van indiening van de procesinleiding (dan wel: de dag van dagvaarding).

4.1.5. Indien de zaak door een andere Nederlandse rechter naar de NCC is verwezen, dient de eiser de beslissing tot verwijzing, de procesinleiding en het exploot van oproeping in, vergezeld van de hiervoor vermelde gegevens en stukken. De rechter kan bepalen dat een vertaling van de processtukken uit de procedure tot aan de verwijzing wordt overgelegd door de partij die de processtukken heeft ingediend. Het reeds geheven griffierecht wordt verhoogd naar het griffierecht dat geldt voor een procedure bij de (voorzieningenrechter van de) NCC of de NCCA [link naar tabel op website NCC/NCCA]. De NCC zal de behandeling van de zaak voortzetten, tenzij de zaak niet voldoet aan de onder 1.2.1 gestelde vereisten, in welk geval de zaak door een andere kamer van de rechtbank Amsterdam dan wel het Gerechtshof Amsterdam zal worden behandeld.

Artikel 4.2: Wijziging van de vordering

4.2.1. Zolang (het eindvonnis nog niet is gewezen of) de rechter nog niet heeft medegedeeld binnen welke termijn hij eindvonnis zal wijzen, kan de eiser zijn vordering, of de gronden daarvan, vermeerderen, verminderen of anderszins wijzigen.

4.2.2. De verweerder is bevoegd tegen een verandering of vermeerdering van de vordering bezwaar te maken, op de grond dat deze in strijd is met de eisen van een goede procesorde. De rechter kan na bezwaar van een partij of ambtshalve een verandering (niet zijnde een vermindering) of vermeerdering van de vordering buiten beschouwing laten, indien deze in strijd is met de eisen van een goede procesorde.

HOOFSTUK 5: VERSTEKVERLENING EN VERWEER

Artikel 5.1: Verstekverlening

Indien de verweerder niet tijdig verschijnt dan wel verzuimt advocaat te stellen of het griffierecht niet tijdig voldoet, en de voorgeschreven termijnen en formaliteiten in acht zijn genomen, verleent de rechter verstek tegen hem en wijst hij de vordering toe, tenzij deze hem onrechtmatig of ongegrond voorkomt. De verweerder tegen wie verstek is verleend, heeft, zolang het eindvonnis nog niet is gewezen, de bevoegdheid alsnog in de procedure te verschijnen, of (als de verstekverlening het gevolg is van niet tijdige betaling van het griffierecht) alsnog het griffierecht te voldoen, waardoor de gevolgen van het tegen hem verleende verstek vervallen, behalve ten aanzien van de daardoor veroorzaakte kosten. Als het eindvonnis al wel is gewezen, kan hij daartegen verzet instellen met inachtneming van de wettelijke regels en termijnen.

Artikel 5.2: Verschijnen en het voeren van verweer

5.2.1. Een verweerder geldt als in de procedure verschenen:

a) in zaken voor de voorzieningenrechter en andere zaken waarin de wet dit toelaat: indien hij verschijnt op de mondelinge behandeling,
b) in alle overige zaken: indien hij binnen de daarvoor geldende termijnadvocaat stelt.

In het onder (b) bedoelde geval deelt de verweerder, zodra hij in de procedure verschijnt, de naam, het kantooradres en het e-mailadres mee van de advocaat die voor hem optreedt.

5.2.2. De verweerder dient binnen de daarvoor geldende termijn een verweerschrift in. Tenzij hij een procedurele vordering tot onbevoegd verklaring instelt overeenkomstig artikel 6.2, brengt hij in dat verweerschrift zijn procedurele vorderingen (excepties) en antwoord op de hoofdzaak tegelijk naar voren, tenzij de rechter anders bepaalt. Indien hij dit nalaat, kan de rechter bepalen dat het recht van verweerder is vervallen om alsnog een antwoord op de hoofdzaak in te dienen. Het verweerschrift vermeldt de bewijsmiddelen waarover verweerder kan beschikken ter onderbouwing van de gronden van zijn verweer, alsmede de getuigen die hij daartoe kan doen horen. De rechter kan verweerder bevelen alsnog ontbrekende gegevens te verstrekken.

Artikel 5.3: Het instellen van een tegenvordering en wijziging van een tegenvordering

5.3.1. De verweerder is bevoegd een tegenvordering in te stellen, tenzij dit in strijd is met de eisen van een goede procesorde. De tegenvordering moet meteen bij het verweerschrift worden ingesteld onder vermelding van de gronden, verweren van de wederpartij en de reactie van de verweerder daarop, en de beschikbare bewijsmiddelen en getuigen. De vordering en tegenvordering worden tegelijk behandeld en hierop wordt bij hetzelfde eindvonnis beslist, tenzij de rechter van oordeel is dat de ene vordering eerder kan worden afgedaan dan de andere.

5.3.2. Voor wijziging van een tegenvordering geldt het bepaalde in artikel 4.2.

5.3.3. De partij waartegen de tegenvordering is ingesteld, kan tegen een tegenvordering verweer voeren door het indienen van een verweerschrift. Hierop is het bepaalde in artikel 5.2.2 van overeenkomstige toepassing.

HOOFDSTUK 6: PROCEDURELE EN VOORLOPIGE MAATREGELEN

Artikel 6.1: Algemene bepalingen

Vorderingen of verzoeken van procedurele aard, zoals incidentele vorderingen, worden ingesteld bij procesinleiding of bij een aparte conclusie. Dergelijke vorderingen en verzoeken worden zoveel mogelijk tegelijkertijd ingesteld, en daarop wordt, indien de zaak dit meebrengt, beslist voordat op de hoofdzaak wordt beslist. Voor zover de hoofdzaak niet gelijktijdig met de procedurele vordering of het procedurele verzoek wordt afgedaan, bepaalt de rechter bij zijn beslissing tevens de dag waarop de mondelinge behandeling in de hoofdzaak plaatsvindt.

Als de zaak geen eerdere afdoening meebrengt en een partij in haar conclusie niet tevens haar standpunt naar voren heeft gebracht ten aanzien van de hoofdzaak, kan de rechter bepalen dat haar recht daartoe is vervallen.

Artikel 6.2: Geschil over bevoegdheid en toepasselijkheid procesreglement

Het verweer dat de rechtbank Amsterdam (onderscheidenlijk het gerechtshof Amsterdam) niet (internationaal) bevoegd is of dat de keuze voor dit procesreglement ongeldig is, wordt op straffe van verval van het recht daartoe gevoerd vóór de verweren tegen de vorderingen in de hoofdzaak.

Artikel 6.3: Voorlopige voorzieningen

6.3.1. Tijdens een aanhangige hoofdzaak kan iedere partij vorderen dat de rechter een voorlopige voorziening zal treffen voor de duur van de procedure. Deze vordering moet samenhangen met de hoofdvordering.

6.3.2. Daarnaast kan de voorzieningenrechter in alle spoedeisende zaken waarin, gelet op de belangen van partijen, een voorlopige voorziening bij voorraad wordt vereist, deze geven, indien aan artikel 1.2.2 is voldaan. De eiser dient daartoe een aanvraagformulier [hyperlink naar website NCC/NCCA] en concept-procesinleiding in. Indien de zaak zodanig spoedeisend is dat voor een reactie van het gerecht op de aanvraag niet tot de openingstijden van het gerecht kan worden gewacht, geldt de zogenaamde "piketregeling" als vermeld op [hyperlink naar site rechtbank Amsterdam op www.rechtspraak.nl].

De voorzieningenrechter bepaalt vervolgens de dag en het tijdstip waarop de mondelinge behandeling wordt gehouden. Hij kan daarbij tevens bevelen dat de zitting op een andere plaats dan in het gerechtsgebouw wordt gehouden. De voorzieningenrechter kan aan de dagbepaling voorwaarden verbinden, die door de eiser in acht moeten worden genomen. Deze voorwaarden en de naleving daarvan moeten uit de procesinleiding blijken. Indien de voorzieningenrechter oordeelt dat de zaak niet geschikt is om in de voorlopige voorzieningenprocedure te worden beslist, weigert hij de voorziening. De beslissingen van de voorzieningenrechter brengen geen nadeel toe aan de hoofdzaak.

Artikel 6.4: Derden in de procedure

Een partij kan vorderen dat de rechter toestaat dat derden bij de hoofdzaak worden betrokken door deze (in vrijwaring) op te roepen.

Derden kunnen zelf het initiatief nemen om bij de procedure betrokken te worden door een vordering tot voeging of tussenkomst in te dienen.

De rechter wijst de vordering toe, indien de eisende partij daarbij, in het licht van de belangen van alle partijen, voldoende belang heeft.

Artikel 6.5: Voeging van zaken

Indien voor dezelfde rechter tussen dezelfde partijen en over hetzelfde onderwerp tegelijk zaken aanhangig zijn, of voor dezelfde rechter verknochte zaken aanhangig zijn, kunnen deze zaken worden gevoegd.

HOOFDSTUK 7: MONDELINGE BEHANDELING EN ANDERE ZITTINGEN

Artikel 7.1: Dagbepaling zitting en achterwege laten mondelinge behandeling

De rechter kan in elke stand van de procedure een regiezitting of mondelinge behandeling bevelen. Hij kan tevens met instemming of op verzoek van partijen een mondelinge behandeling achterwege laten.

Artikel 7.2: Uitnodiging voor de mondelinge behandeling

De uitnodiging voor de mondelinge behandeling vermeldt in ieder geval:

a) de dag en het uur van de mondelinge behandeling;
b) de tijd die voor de mondelinge behandeling is uitgetrokken;
c) de naam of de namen van de behandelend rechter(s);
d) de geldende termijn voor het indienen van stukken.

Artikel 7.3: Agenda van de zitting

De griffier kan partijen tevoren een agenda verstrekken met onderwerpen die de rechter van plan is op de zitting aan de orde te stellen.

Artikel 7.4: Proceshandelingen en bewijsstukken ter zitting

Bewijsstukken die nog niet zijn overgelegd, worden uiterlijk tien dagen voor de zitting ingediend, tenzij de wet een andere termijn voorschrijft. Voor een procedure bij de voorzieningenrechter geldt een minimale termijn van 24 uur vóór de zitting. Stukken die op een kortere termijn of op de zitting worden ingediend, worden door de rechter buiten beschouwing gelaten, tenzij redelijkerwijs niet kan worden geoordeeld dat de indiener met tijdige indiening in verzuim is geweest of het alsnog acht slaan op de stukken geen strijd oplevert met de goede procesorde. Indien met het oog op de mondelinge behandeling een bevel tot overlegging van stukken wordt gegeven, worden de stukken uiterlijk op een door de rechter te bepalen dag vóór de datum van de mondelinge behandeling ingediend en aan iedere wederpartij ter beschikking gesteld.

Indien een partij op de zitting een proceshandeling wil verrichten, zorgt zij ervoor dat de rechter en iedere wederpartij uiterlijk tien dagen (bij de voorzieningenrechter: 24 uur) voor de zitting een aankondiging van de te nemen proceshandeling ontvangt.

Artikel 7.5: Openbaarheid van de zitting

De zitting is openbaar. De rechter kan echter gehele of gedeeltelijke behandeling met gesloten deuren of slechts met toelating van bepaalde personen bevelen, onder meer indien de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van partijen dit eist of indien openbaarheid het belang van een goede rechtspleging ernstig zou schaden.

Het is aan partijen verboden aan derden mededelingen te doen omtrent het verhandelde op een zitting met gesloten deuren of een zitting waarbij slechts bepaalde personen zijn toegelaten. De rechter kan het verbod op verzoek van een partij geheel of gedeeltelijk opheffen.

Artikel 7.6: Gang van zaken tijdens de mondelinge behandeling

7.6.1. Partijen verschijnen op de mondelinge behandeling bij advocaat, tenzij de wet anders bepaalt. De rechter kan verschijning in persoon bevelen. Indien een rechtspersoon partij is, dient iemand te verschijnen die bevoegd is de rechtspersoon te vertegenwoordigen, dan wel iemand die van de zaak op de hoogte is en bevoegd is namens de rechtspersoon bindende afspraken te maken. De rechter kan bepalen dat partijen voorafgaande aan de mondelinge behandeling een conclusie of een akte nemen waarin zij hun standpunten (nader) toelichten.

De rechter ondervraagt partijen. Partijen worden tijdens de mondelinge behandeling in de gelegenheid gesteld hun standpunten toe te lichten, desgewenst aan de hand van pleitaantekeningen. De rechter kan, voor zover hij dit in overeenstemming acht met de eisen van een goede procesorde:

a) partijen verzoeken hem inlichtingen te geven;
b) partijen de gelegenheid geven hun stellingen nader te onderbouwen;
c) preliminaire kwesties, procedurele verzoeken of vorderingen behandelen, of andere onderdelen van de procedure aan de orde stellen, waarover in het belang van een goede instructie van de zaak vooraf moet worden beslist;
d) inventariseren wat de feitelijke en juridische kerngeschilpunten zijn, en op welke wijze en wanneer het debat, indien nodig de bewijslevering en de beslissing ter zake van die punten, kan plaatsvinden (zaaksregie);
e) nagaan of tussen partijen een schikking kan worden bereikt, en
f) die aanwijzingen geven of die proceshandelingen bevelen die hij geraden acht in het licht van de goede procesorde.

Partijen kunnen elkaar vragen stellen, met dien verstande dat de rechter kan beletten dat aan een bepaalde vraag gevolg wordt gegeven. Met voorafgaande toestemming van de rechter kunnen tijdens de mondelinge behandeling getuigen en partijdeskundigen worden gehoord.

7.6.2. Aan het eind van de mondelinge behandeling bepaalt de rechter in overleg met partijen het vervolg van de procedure. Indien dit met het oog op een eerlijk proces, de

goede procesorde of een goede instructie van de zaak noodzakelijk is, kan de rechter op verzoek van een partij toestaan of ambtshalve bepalen dat:

a) partijen schriftelijk mogen reageren op voor, tijdens of na de mondelinge behandeling ingediende stukken,
b) partijen nader schriftelijk mogen reageren op elkaars standpunten,
c) de zaak wordt aangehouden voor onbepaalde tijd,
d) een nieuwe mondelinge behandeling of andere zitting wordt gehouden, of
e) uitspraak zal worden gedaan.

Artikel 7.7: Proces-verbaal

7.7.1. Indien een schikking tot stand komt, wordt daarvan tijdens de mondelinge behandeling een proces-verbaal opgemaakt in een vorm die zich leent voor tenuitvoerlegging.

7.7.2. De rechter kan bepalen dat van de zitting een proces-verbaal wordt opgemaakt. Het proces-verbaal wordt na voorlezing door de rechter en door de griffier, alsmede door partijen ondertekend. Het proces-verbaal houdt een zakelijke samenvatting in van het verhandelde ter zitting. De rechter kan bepalen dat de verklaring van een partij geheel in het proces-verbaal zal worden opgenomen. De rechter kan voorts bepalen dat het proces-verbaal na de zitting wordt opgemaakt. In dat geval mogen partijen binnen 14 dagen na ontvangst van het proces-verbaal opmerkingen daarover indienen.

7.7.3. De rechter kan bepalen dat het proces-verbaal wordt vervangen door een door of namens hem gemaakte beeld- of geluidsopname.

7.7.4. Indien een partij een woordelijk verslag wil laten opmaken door een ‘court reporter’, deelt zij dat uiterlijk tien dagen voor de mondelinge behandeling mee aan de overige partijen en aan de rechter. De ‘court reporter’ wordt geselecteerd door deze partij en ook door haar betaald. Deze partij verstrekt aan de rechter en aan de overige partijen gegevens over de kwalificaties waarover de betreffende ‘court reporter’ beschikt. Zo spoedig mogelijk na de mondelinge behandeling verstrekt zij een afschrift van het verslag aan de overige verschenen partijen en aan de rechter. De rechter kan het proces-verbaal in dat geval beperken tot een verwijzing naar dat verslag. Het voorgaande is van toepassing op alle zittingen, ook die voor het verhoor van getuigen of deskundigen.

HOOFDSTUK 8: BEWIJS

Artikel 8.1: Vaststelling van de feiten

Tenzij uit de wet anders voortvloeit, mag de rechter slechts die feiten of rechten aan zijn beslissing ten grondslag leggen, die in de procedure aan hem ter kennis zijn gekomen of zijn gesteld en die zijn komen vast te staan overeenkomstig de bewijsvoorschriften van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering. Feiten of rechten die door de ene partij zijn gesteld en door de wederpartij niet of niet voldoende zijn betwist, beschouwt de rechter als vaststaand, tenzij aanvaarding van de stelling zou leiden tot een rechtsgevolg dat niet ter vrije bepaling van partijen staat.

Artikel 8.2: Bewijslastverdeling

De partij die zich beroept op rechtsgevolgen van door haar gestelde feiten of rechten, draagt de bewijslast van die feiten of rechten, tenzij uit een bijzondere regel of uit de eisen van redelijkheid en billijkheid een andere verdeling van de bewijslast voortvloeit.

Artikel 8.3: De waardering van het bewijs

De waardering van het bewijs is aan het oordeel van de rechter overgelaten, tenzij de wet anders bepaalt.

Artikel 8.4: Bevel tot het overleggen van stukken en geheimhouding

8.4.1. De rechter kan in alle gevallen en in elke stand van de procedure een partij bevelen bepaalde stellingen toe te lichten of bepaalde op de zaak betrekking hebbende stukken over te leggen.

8.4.2. Indien daarvoor gewichtige redenen zijn kunnen partijen dit weigeren of de rechter mededelen dat uitsluitend hij kennis zal mogen nemen van de toelichting of de stukken. Indien de rechter beslist dat de weigering of de beperking niet gerechtvaardigd is, kan hij daaruit de gevolgtrekking maken die hij geraden acht. Indien de rechter heeft beslist dat de weigering gerechtvaardigd is, vervalt de verplichting. Indien de rechter heeft beslist dat uitsluitend hij kennis zal mogen nemen van de toelichting of de stukken, kan hij slechts met toestemming van de andere partijen mede op de grondslag van die toelichting of die stukken uitspraak doen. Indien de toestemming wordt geweigerd, wordt de zaak verwezen naar een andere rechter of andere rechters.

8.4.3. De rechter kan, indien kennisneming van stukken door een partij de persoonlijke levenssfeer van een ander onevenredig zou schaden, bepalen dat deze kennisneming is voorbehouden aan een advocaat dan wel iemand die daarvoor van de rechter bijzondere toestemming heeft gekregen.

8.4.4. Het is aan partijen verboden aan derden mededelingen te doen over gegevens uit een procedure, indien de rechter dat heeft bepaald. De rechter kan dit verbod op verzoek van een partij geheel of gedeeltelijk opheffen.

8.4.5. De rechter kan door een partij verschafte gegevens en stukken buiten beschouwing laten indien deze partij op zijn verzoek niet aangeeft ter toelichting of staving van welke stelling de gegevens of stukken zijn bedoeld en welk onderdeel daarvan daartoe van belang is.

8.4.6. Een partij die daarbij rechtmatig belang heeft, kan inzage, afschrift of uittreksel vorderen van bepaalde stukken aangaande een rechtsbetrekking waarin hij of zijn rechtsvoorgangers partij zijn, van degene die deze stukken te zijner beschikking of onder zijn berusting heeft. Die (rechts-)persoon is niet gehouden aan deze vordering te voldoen, indien daarvoor gewichtige redenen zijn, alsmede indien redelijkerwijs kan worden aangenomen dat een behoorlijke rechtsbedeling ook zonder verschaffing van de gevraagde gegevens is gewaarborgd. Een persoon die uit hoofde van zijn ambt, beroep of betrekking tot geheimhouding verplicht is, is niet gehouden aan deze vordering te voldoen, indien de stukken uitsluitend uit dien hoofde te zijner beschikking staan of onder zijn berusting zijn. De kosten van het geven van inzage, afschrift of uittreksel zijn voor rekening van de partij die dit heeft gevorderd.

8.4.7. De rechter kan in de loop van een procedure, op verzoek of ambtshalve, aan partijen of aan een van hen de openlegging bevelen van de boeken, stukken en geschriften, die zij ingevolge de wet moeten houden, maken of bewaren. Wordt aan dit bevel niet voldaan, dan kan de rechter daaruit de gevolgtrekking maken die hij geraden acht.

Artikel 8.5: Getuigen

8.5.1. Een getuigenverklaring kan slechts als bewijs dienen, voor zover zij betrekking heeft op aan de getuige uit eigen waarneming bekende feiten. Ook partijen kunnen als getuige optreden. Indien een partij als getuige is gehoord, kan haar verklaring omtrent door haar te bewijzen feiten geen bewijs in haar voordeel opleveren, tenzij de verklaring strekt ter aanvulling van onvolledig bewijs. Indien een partij die gehouden is als getuige een verklaring af te leggen, niet ter zitting verschijnt, niet antwoordt op de haar gestelde vragen of weigert haar verklaring te ondertekenen, kan de rechter daaruit de gevolgtrekking maken die hij geraden acht.

8.5.2. Indien bewijs door getuigen bij de wet is toegelaten, beveelt de rechter een getuigenverhoor indien een partij daarom verzoekt en de door haar te bewijzen aangeboden feiten betwist zijn en tot de beslissing van de zaak kunnen leiden. Hij kan dit ook ambtshalve doen. Het verhoor van getuigen tot het leveren van tegenbewijs staat van rechtswege vrij.

8.5.3. Een ieder, daartoe op wettige wijze opgeroepen, is verplicht getuigenis af te leggen. Voordat een getuige zijn verklaring aflegt, legt hij de eed of de belofte af of geeft hij de bevestiging dat hij de waarheid zal zeggen met de woorden “So help me God”,“ I so promise” of “I so declare”. De rechter hoort ieder van de getuigen buiten tegenwoordigheid van de overige getuigen die nog niet zijn gehoord, voor zover deze laatste getuigen niet tevens partij zijn.

8.5.4. Partijen en hun raadslieden kunnen aan de getuigen vragen stellen, maar de rechter kan beletten dat aan een bepaalde vraag gevolg wordt gegeven. De rechter kan ambtshalve of op verzoek van een partij getuigen tegenover elkaar of tegenover partijen of één van hen stellen. De rechter kan naar aanleiding van de getuigenverklaringen aan partijen vragen stellen. Indien het betreft het verhoor van een getuige die niet tevens partij is, kunnen ook partijen elkaar zelf of bij monde van hun raadslieden vragen stellen, maar de rechter kan beletten dat aan een bepaalde vraag gevolg wordt gegeven. Overigens kan de rechter uit de verklaringen van partijen naar aanleiding van het getuigenverhoor, uit het niet-verschijnen van partijen ter zitting of uit een weigering om te antwoorden of het proces-verbaal te ondertekenen, de gevolgtrekking maken die hij geraden acht.

8.5.5. Van het getuigenverhoor wordt een proces-verbaal opgemaakt dat aan iedere getuige wordt voorgelezen voor het gedeelte dat hem betreft. Hij mag daarin veranderingen en aanvullingen maken. De getuige ondertekent zijn verklaring. Weigert hij te ondertekenen of verklaart hij dit niet te kunnen, dan wordt die weigering of die verklaring, inhoudende de oorzaak van verhindering, in het proces-verbaal vermeld. De artikelen 7.7.3 en 7.7.4 zijn van overeenkomstige toepassing.

Artikel 8.6: Deskundige

8.6.1. De rechter kan op verzoek van een partij of ambtshalve een deskundigenonderzoek of een verhoor van een deskundige bevelen. Het vonnis vermeldt de punten waarover het oordeel van de deskundige(n) wordt gevraagd. De rechter benoemt de deskundige (of meerdere) na overleg met partijen, met de opdracht om bij hem een schriftelijk rapport in te leveren of aan hem mondeling verslag uit te brengen.

Tegen deze benoeming staat geen hogere voorziening open.

8.6.2. De rechter bepaalt het voorschot van de deskundige, alsmede welke partij(en) het voorschot van de deskundige moet(en) deponeren.

8.6.3. De deskundige moet bij zijn onderzoek partijen in de gelegenheid stellen opmerkingen te maken en verzoeken te doen. Partijen zijn verplicht mee te werken aan een deskundigenonderzoek. Wordt aan deze verplichting niet voldaan, dan kan de rechter daaruit de gevolgtrekking maken die hij geraden acht.

8.6.4. Van een verhoor van een deskundige ter zitting wordt proces-verbaal opgemaakt. De artikelen 7.7.3 en 7.7.4 zijn van overeenkomstige toepassing.

Artikel 8.7: Gerechtelijke plaatsopneming

De rechter kan op verzoek van een partij of ambtshalve de plaatselijke gesteldheid opnemen of zaken bezichtigen die niet of bezwaarlijk ter zitting kunnen worden overgebracht. Partijen worden in de gelegenheid gesteld opmerkingen te maken of verzoeken te doen. Van de plaatsopneming wordt een proces-verbaal opgemaakt, zo mogelijk onder overeenkomstige toepassing van artikelen 7.7.3 en 7.7.4.

Artikel 8.8: Voorlopig getuigenverhoor, deskundigenonderzoek en gerechtelijke plaatsopneming

8.8.1. Voordat een zaak aanhangig is, kan op verzoek van een belanghebbende een voorlopig deskundigenonderzoek, een verhoor van een deskundige of een voorlopige plaatsopneming en bezichtiging worden bevolen, en kan, in de gevallen waarin bij de wet het bewijs door getuigen is toegelaten, een voorlopig getuigenverhoor worden bevolen.

Het verzoek kan aan de NCC worden gedaan, indien zij vermoedelijk bevoegd zal zijn kennis te nemen van de hoofdzaak, indien deze aanhangig zou worden gemaakt.

8.8.2. Ook tijdens een aanhangige procedure kan, op verzoek van een partij, een voorlopig getuigenverhoor worden bevolen.

8.8.3. Indien alle partijen bij het verhoor of de verrichting aanwezig of vertegenwoordigd zijn geweest, hebben de verklaringen van de getuigen of deskundigen in een voorlopig verhoor afgelegd, en de plaatsopneming of bezichtiging, dezelfde bewijskracht als die, welke op de gewone wijze in een aanhangige procedure zijn afgelegd. Zijn niet alle partijen aanwezig of vertegenwoordigd geweest, dan kan de rechter de verklaringen of de resultaten van de verrichting buiten beschouwing laten.

HOOFDSTUK 9: UITSPRAAK

Artikel 9.1: Dagbepaling uitspraak

De rechter bepaalt de dag waarop hij uitspraak zal doen en deelt deze dag mee aan de in de procedure verschenen partijen. Op verlangen van de in de procedure verschenen partijen stelt de rechter de uitspraak uit.

Artikel 9.2: Uitspraak in het openbaar

De uitspraak geschiedt in het openbaar.

Artikel 9.3: Oordeelsvorming door de rechter

De rechter beslist over al hetgeen partijen hebben gevorderd of verzocht. De rechter onderzoekt en beslist de zaak op de grondslag van hetgeen partijen aan hun vordering, verzoek of verweer ten gronde hebben gelegd, tenzij uit de wet anders voortvloeit. Bij zijn beslissing baseert de rechter zijn oordeel, ten nadele van een partij, niet op stukken of andere gegevens waarover die partij zich niet voldoende heeft kunnen uitlaten. De rechter vult zo nodig ambtshalve de rechtsgronden aan. Hij mag niet weigeren te beslissen.

Artikel 9.4: Motivering van de uitspraak

De uitspraak houdt de beslissing in, alsmede de feiten en gronden waarop zij berust, tenzij uit de wet anders voortvloeit.

Artikel 9.5: Inhoud uitspraak en verstrekking afschrift

De uitspraak vermeldt de naam van de rechter of rechters door wie de uitspraak is gewezen.

In bijzonder spoedeisende gevallen kan een afschrift van een verkorte uitspraak worden afgegeven, dat zo spoedig mogelijk wordt gevolgd door afgifte van een afschrift van de uitgewerkte versie daarvan.

De uitspraak wordt door de rechter, of, bij een meervoudige kamer, door de voorzitter en de griffier ondertekend. De uitspraak kan ook worden ondertekend door de rechter die deze uitspreekt.

De rechter verstrekt een afschrift van de uitspraak aan de in de procedure verschenen partijen door het opnemen van die uitspraak in de portal van de NCC/NCCA. De rechter kan bepalen dat de uitspraak op de website van de Rechtspraak (www.rechtspraak.nl) wordt gepubliceerd.

Artikel 9.6: Mondelinge uitspraak

De rechter kan, indien alle partijen op de mondelinge behandeling zijn verschenen, ter zitting mondeling uitspraak doen. De mondelinge uitspraak bestaat uit de beslissing en de gronden van de beslissing. Van de mondelinge uitspraak wordt door de rechter een proces-verbaal opgemaakt. De rechter stelt binnen twee weken na de mondelinge uitspraak een afschrift van het proces-verbaal ter beschikking van partijen. Het afschrift

dat wordt verstrekt aan een partij die tot tenuitvoerlegging van de uitspraak kan overgaan, wordt opgemaakt in een vorm die zich leent voor tenuitvoerlegging.

Artikel 9.7: Uitvoerbaarheid van de uitspraak

Tenzij uit de wet of uit de aard van de zaak anders voortvloeit, kan de rechter, indien dit wordt gevorderd, verklaren dat zijn vonnis uitvoerbaar bij voorraad zal zijn, derhalve ondanks daartegen aan te wenden rechtsmiddelen. De rechter kan aan de uitvoerbaarverklaring bij voorraad de voorwaarde verbinden dat tot een door hem te bepalen bedrag zekerheid wordt gesteld.

Artikel 9.8: Verbetering en aanvulling uitspraak

De rechter verbetert te allen tijde op verzoek van een partij of ambtshalve in zijn beslissing een kennelijke rekenfout, schrijffout of andere kennelijke fout die zich voor eenvoudig herstel leent. De rechter vult te allen tijde op verzoek van een partij zijn beslissing aan, indien hij heeft verzuimd te beslissen over een onderdeel van het gevorderde of verzochte. De rechter gaat niet tot de verbetering of aanvulling over dan na partijen in de gelegenheid te hebben gesteld zich daarover uit te laten.

HOOFDSTUK 10: DE KOSTEN VAN DE PROCEDURE

Artikel 10.1: Griffierecht

Partijen zijn voor het voeren van een procedure griffierecht verschuldigd [link naar website NCC/NCCA]. Indien een verweerder betwist dat de zaak moet worden behandeld bij de NCC, maakt hij dit zo spoedig mogelijk kenbaar in de portal van de NCC/NCCA. In dat geval zal een lager griffierecht worden geheven, dat - bij verwerping van het verweer - wordt verhoogd. Ook verwijzing door een andere rechter naar de NCC leidt tot verhoging van het griffierecht.

Het griffierecht moet zijn betaald binnen de daarvoor geldende wettelijke termijn van vier weken. Bij gebreke daarvan kan de rechter daaraan gevolgen verbinden voor de procedure, tenzij hij van oordeel is dat een dergelijke sanctie gelet op het belang van een partij bij toegang tot de rechter zou leiden tot een onbillijkheid van overwegende aard.

Artikel 10.2: Afspraken tussen partijen over de kosten

Partijen kunnen afspraken maken over de vergoeding van de kosten van de procedure (zoals griffierecht, advocaatkosten, kosten van betekening, kosten van vertaling of bijstand door een tolk ter zitting, kosten van court reporters en de kosten van het horen van getuigen en deskundigen) aan de in het gelijk gestelde partij. Deze afspraken worden voorafgaande aan de procedure gemaakt, of uiterlijk op de dag waarop de rechter bepaalt dat vonnis zal worden gewezen in de hoofdzaak. De eiser deelt de inhoud van deze afspraken zo spoedig mogelijk aan de rechter mee, met kopie aan de andere partij. Indien partijen geen afspraken maken of deze niet tijdig aan de rechter meedelen, past de rechter de in Nederland gebruikelijke regeling voor vergoeding van proceskosten in burgerlijke en handelszaken toe (zie het artikel 10.3), met dien verstande dat voor de advocatenkosten het tarief wordt gehanteerd dat op de website van de NCC/NCCA is vermeld [hyperlink website NCC/NCCA].

Artikel 10.3: Kostenveroordeling bij gebreke van afspraken daarover

De partij die in het ongelijk wordt gesteld, wordt in het algemeen veroordeeld in de kosten van de procedure. Van de kosten van de wederpartij kunnen echter slechts het salaris en de verschotten van de advocaat van die wederpartij (als bedoeld in de artikelen 237 e.v. Rv) ten laste van de in het ongelijk gestelde partij worden gebracht. De rechter kan bepalen dat iedere partij de eigen kosten draagt. Ook kan de rechter onnodig gemaakte kosten voor rekening laten van de desbetreffende partij.

HOOFDSTUK 11: DOORHALING, INTREKKING EN HERVATTING

Artikel 11.1: Doorhaling

11.1.1. Een vorderingsprocedure wordt ter griffie doorgehaald indien partijen eenstemmig hierom vragen, of indien geen van partijen, nadat zij in de gelegenheid zijn gesteld zich daarover uit te laten, ervan blijk heeft gegeven de procedure te willen voortzetten.

11.1.2. Een doorgehaalde zaak kan worden hervat, indien een partij schriftelijk hierom vraagt. De partij die vraagt om hervatting vermeldt het verloop van de procedure voorafgaande aan de doorhaling en het zaaknummer. De rechter bepaalt vervolgens of de zaak wordt hervat en, zo ja, op welke wijze en welke stukken moeten worden ingediend.

11.1.3. Deze bepaling is niet van toepassing op de voorlopige voorzieningenprocedure als bedoeld in artikel 6.3.2.

Artikel 11.2: Intrekking

11.2.1. Zolang in een verzoekprocedure nog niet op het verzoek in eerste aanleg is beslist, kan de verzoeker het verzoek intrekken, tenzij een belanghebbende een tegenverzoek of een tegenvordering heeft ingesteld.

Indien bij het verweer om een kostenveroordeling is gevraagd, zal de rechter daarop beslissen, tenzij de belanghebbende de rechter schriftelijk heeft bericht van een kostenveroordeling af te zien. The court will rule on costs if an award of costs was requested in the response and the respondent has not waived that request in writing.

11.2.2. De eiser kan in de voorlopige voorzieningenprocedure als bedoeld in artikel 6.3.2 tot aan de mondelinge behandeling de vordering intrekken. De verweerder kan in dat geval de rechter om een nieuwe datum verzoeken waarop zijn vordering tot vergoeding van de proceskosten wordt behandeld. De rechter beslist of een mondelinge behandeling wordt bepaald, dan wel de vordering schriftelijk wordt behandeld. In het eerste geval doet de verweerder tijdig mededeling aan de eiser van de door de rechter bepaalde datum van de mondelinge behandeling. In het tweede geval kunnen partijen schriftelijk hun standpunt kenbaar maken.

11.2.3. Een eenmaal ingetrokken procedure kan niet worden hervat.

HOOFDSTUK 12: SLOTBEPALINGEN

Artikel 12.1: Vaststelling en inwerkingtreding

Deze versie van dit procesreglement is vastgesteld in de vergaderingen van de gerechtsbesturen van de rechtbank Amsterdam en het gerechtshof Amsterdam van respectievelijk *** en ***.

Dit reglement treedt in werking op ** 2017.

Het reglement kan nadien worden gewijzigd. De meest recente versie wordt gepubliceerd in de Staatscourant en op de website van de NCC/NCCA.

Artikel 12.2: Toepasselijkheid

Dit reglement geldt voor zaken die worden ingediend na de datum van inwerkingtreding, of die na de inwerkingtreding door een ander gerecht naar (de voorzieningenrechter van) de NCC of de NCCA worden verwezen.

Artikel 12.3: Authentieke versie

Dit procesreglement is opgesteld in de Nederlandse en de Engelse taal. Beide versies zijn authentiek.

BIJLAGE I: Forumkeuze-clausule

De hierna volgende tekst kan worden gebruikt voor de aanwijzing van de NCC. Het gebruik van deze tekst brengt niet zonder meer mee dat aan alle vereisten voor behandeling en beslissing van een zaak door de NCC is voldaan.

Engelse versie

Jurisdiction clause and acceptance of the Rules of Procedure of the Chamber for International Commercial Matters for proceedings in English

All disputes arising out of or in connection with this agreement will be resolved by the Amsterdam District Court following proceedings in English under that Court's Rules of Procedure of the Chamber for International Commercial Matters ("Netherlands Commercial Court" or "NCC"). Application for provisional measures, including protective measures, available under Dutch law may be made to the NCC's Preliminary Relief Judge in proceedings in English in accordance with the Rules of Procedure of the NCC.

Nederlandse versie

Forumkeuzebeding met toepasselijk verklaring procesreglement NCC voor een procedure in de Engelse taal

Alle geschillen die voortvloeien uit deze overeenkomst, of daarmee verband houden, worden beslecht door de Rechtbank Amsterdam in een procedure in de Engelse taal met toepassing van het Procesreglement voor de internationale handelskamer van deze rechtbank (Netherlands Commercial Court). De voorzieningenrechter van de NCC is bevoegd om – in een procedure in de Engels taal en met toepassing van hetzelfde procesreglement - voorlopige en bewarende maatregelen te treffen overeenkomstig het Nederlandse recht.

BIJLAGE II: Vergoeding salaris advocaat winnende partij bij zaken bij de NCC of NCCA

Soort zaak	Salaris (per proceshandeling) NCC	Salaris (per proceshandeling) CSP	NCCA
eenvoudig (incl. incidenten in gemiddelde of complexe zaak)	€ 2.000,--	€ 1.000,--	€ 3.000,--
gemiddeld	€ 4.000,--	€ 2.000,--	€ 6.000,--
complex	€ 8.000,--	€ 3.000,--	€ 12.000,--

intellectuele eigendom Zie Indicatietarieven in IE-zaken voor rechtbanken en gerechtshoven

Proceshandelingen

Procesinleiding	1
Verweerschrift	1
Incidentele conclusie	1
Nadere conclusie	1
Nadere akte met bijzondere inhoud	0,5
Bijwonen regiezitting of mondelinge behandeling van een incident	1
Bijwonen mondelinge behandeling hoofdzaak	2
Bijwonen voortgezette mondelinge behandeling	1
Bijwonen getuigenverhoor of gerechtelijke plaatsopneming	1

BIJLAGE III: TOELICHTING BIJ HET PROCESREGLEMENT

ALGEMEEN

Het Nederlands burgerlijk procesrecht wordt in de loop van 2017 gedeeltelijk gewijzigd door de Wetten tot wijziging van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering in verband met vereenvoudiging en digitalisering van het procesrecht [link]. In dit procesreglement is op deze wijzigingen geanticipeerd. Hierdoor wordt in sommige bepalingen zowel het huidige als het nieuwe procesrecht vermeld.

HOOFDSTUK 1

Artikel 1.2.1 onder (a)

Het gaat om geschillen van civiel recht in ruime zin, zoals contractuele geschillen, vorderingen uit onrechtmatige daad, goederenrechtelijke geschillen en vennootschapsrechtelijke kwesties. Daarnaast kan ook de behandeling van een vordering tot vernietiging van een arbitraal vonnis conform het NCC-reglement plaatsvinden (indien het hof Amsterdam daartoe bevoegd is, waarvoor vereist is dat Amsterdam gekozen is als de plaats van arbitrage). De NCC behandelt geen zaken die behoren tot de exclusieve bevoegdheid van een andere kamer, zoals de Ondernemingskamer van het gerechtshof Amsterdam, de Octrooikamer van de rechtbank Den Haag of de Maritieme Kamer van de rechtbank Rotterdam. Indien de rechtbank Amsterdam op de voet van de Wet financieel toezicht de exclusieve bevoegdheid toebedeeld krijgt in, kort gezegd, bankzaken, laat zulks onverlet dat in die zaken gekozen kan worden voor een behandeling conform het NCC-reglement.

Artikel 1.2.1 onder (b)

Een zaak heeft onder meer een internationaal aspect, indien:

a) tenminste één van de procespartijen in het buitenland woonachtig is, of een vennootschap is die in het buitenland is gevestigd of is opgericht naar buitenlands recht, of een dochtermaatschappij van een dergelijke vennootschap is;
b) een verdrag of buitenlands recht op het geschil van toepassing is of het geschil vloeit voort uit een overeenkomst die in een andere taal dan in het Nederlands is gesteld;
c) tenminste één van de procespartijen een vennootschap is, of tot een groep van vennootschappen behoort, waarvan de werknemers wereldwijd in meerderheid buiten Nederland werkzaam zijn;
d) tenminste één van de procespartijen een vennootschap is, of tot een groep van vennootschappen behoort, waarvan meer dan de helft van de geconsolideerde omzet buiten Nederland wordt behaald;
e) tenminste één van de procespartijen een vennootschap is, of tot een groep van vennootschappen behoort, waarvan de effecten worden verhandeld op een gereglementeerde markt als gedefinieerd in de Wet financieel toezicht (Wft) buiten Nederland;
f) het geschil rechtsfeiten of rechtshandelingen buiten Nederland betreft of
g) aan het geschil anderszins relevant grensoverschrijdend belang toekomt.

Artikel 1.2.1 onder (c) en (d)

Aan het onder (c) bepaalde kan zijn voldaan, indien de rechtbank Amsterdam op grond van de regels van (internationaal) procesrecht bevoegd is om van de zaak kennis te nemen. Als dat niet het geval is, is een forumkeuze nodig. Een dergelijke forumkeuze kan zijn gedaan vóór aanvang van de procedure (in de overeenkomst die onderwerp is van het geschil), of (bijvoorbeeld in het geval van een geschil uit onrechtmatige daad) bij afzonderlijke overeenkomst, maar ook nog tijdens een lopende procedure bij een ander Nederlands gerecht worden gedaan. De exceptie van onbevoegdheid kan immers ook na de conclusie van antwoord worden opgeworpen, als de aanleiding voor het opwerpen daarvan pas nadien is opgekomen (zoals bij een eiswijziging; zie Tekst en Commentaar Burgerlijke Rechtsvordering, aantekening 4 bij artikel 128 Rv). Als partijen dus na het verweer in een lopende procedure een keuze maken voor de NCC, zou ook in die fase een exceptie van onbevoegdheid en verwijzing mogelijk moeten zijn.

Indien de procedure is aangevangen voor een ander gerecht dan de rechtbank Amsterdam, zal de rechter de zaak in de stand waarin die zich bevindt (op verzoek of met instemming van partijen) naar de rechtbank Amsterdam kunnen verwijzen teneinde aldaar te worden behandeld door de NCC.

De NCC-procesgang geldt ook voor verzoekprocedures. In vorderingsprocedures kunnen partijen in beginsel een forumkeuze doen (artikel 108 Rv); in verzoekprocedures niet.

Wel kunnen partijen - als de verzoekprocedure eenmaal bij de NCC is ingesteld terwijl de rechtbank Amsterdam respectievelijk het hof Amsterdam niet anderszins bevoegd is - bij de NCC blijven, indien zij (waaronder alle opgeroepen belanghebbenden) aangeven dat zij geen verwijzing wensen (artikel 270 lid 1 Rv). Dat zal dan worden opgevat als een in artikel 1.2.1 onder (c) bedoelde forumkeuze en als een onder (d) bedoelde acceptatie door alle betrokken partijen van dit procesreglement. De eis dat in verzoekprocedures alle opgeroepen belanghebbenden zullen moeten instemmen met (i) de rechtbank Amsterdam als de bevoegde rechter en (ii) acceptatie van het NCC-reglement zal evenwel in veel gevallen een obstakel zijn, vooral als het aantal belanghebbenden groot is.

Daarnaast kan bevoegdheid worden ontleend aan het feit dat het verzoek betrekking heeft op een vorderingsprocedure die bij de NCC is of zal worden ingeleid, tenzij de wet anders bepaalt of het verzoek niet tot de absolute bevoegdheid van de rechtbank Amsterdam respectievelijk het Gerechtshof Amsterdam behoort (artikel 262 Rv).

Partijen dienen de wens om conform het NCC-reglement te procederen uitdrukkelijk te doen. Een overeenkomst waarbij de keuze voor de NCC in de algemene voorwaarden van één van de partijen is opgenomen, voldoet daar niet aan. Indien de keuze voor de NCC in de algemene voorwaarden is opgenomen, blijft deze zonder rechtsgevolg (zie de Memorie van Toelichting bij artikel 30r lid 1 Rv van het wetsvoorstel NCC).

Artikel 1.2.2

Met deze bepaling is vooral bedoeld het kort geding van artikel 254 Rv. Maar zij betreft ook verzoekprocedures die behoren tot het domein van de voorzieningenrechter. In verzoekprocedures ten aanzien waarvan de voorzieningenrechter van de NCC in beginsel niet relatief bevoegd is, zal de voorzieningenrechter van de NCC alleen dan bevoegdheid

hebben indien alle belanghebbenden met een behandeling (i) door de voorzieningenrechter van de NCC en (ii) conform dit procesreglement instemmen.

De voorzieningenrechter van de NCC kan alleen beslagrekesten behandelen als (i) Amsterdam de plaats is waar (een deel van) de te beslagen zaken zich bevinden of de schuldenaar of derde-beslagene woonplaats heeft (artikel 700 Rv) en (ii) de gerekwestreerde de toepassing van het NCC-reglement heeft geaccepteerd. De voorzieningenrechter van de NCC kan ook beslissen op een vordering tot opheffing van een door hem verleend beslag. Als de vordering wordt ingesteld door een derde-belanghebbende, en deze derde zich niet akkoord verklaart met procesvoering in de Engelse taal, wordt geprocedeerd in de Nederlandse taal (zie artikel 2.2.2).

Uit het bepaalde in het wetsvoorstel NCC (artikel 30r lid 2 Rv) vloeit voort dat een keuze voor de rechtbank Amsterdam ook een keuze voor de voorzieningenrechter van die rechtbank impliceert. Het is derhalve niet strikt noodzakelijk om in het beding waarmee wordt gekozen voor de NCC, tevens op te nemen dat de voorzieningenrechter van de NCC bevoegd is.

Artikel 1.2.3

Op deze grondslag kan de NCCA ook kennisnemen van vorderingen strekkende tot vernietiging van in Nederland gewezen Engelstalige arbitrale vonnissen, mits partijen Amsterdam als plaats van arbitrage hebben aangewezen (vgl. artikel 1064 a Rv) en voor de toepasselijkheid van dit procesreglement hebben gekozen.

Artikel 1.2.4

De ambtshalve toetsing van de in artikel 1.2.1 onder (b) gestelde voorwaarde volgt uit het wetsvoorstel NCC.

Artikel 1.3.3

Afhankelijk van het soort eis of verzoek dat een partij wil indienen moet deze naar Nederlands procesrecht worden gedaan in de vorm van een vordering of verzoek. Op een vordering is de vorderingsprocedure van toepassing, op een verzoek de verzoekprocedure (tot de inwerkingtreding van het nieuwe procesrecht nog respectievelijk “dagvaardingsprocedure” en “verzoekschriftprocedure” genoemd). Zowel vorderingen als verzoeken worden gedaan in de vorm van een “procesinleiding” (tot de inwerkingtreding van het nieuwe procesrecht “dagvaarding” of “verzoekschrift” genaamd). Het nieuwe procesrecht bepaalt of vorderingen en verzoeken ook in één procesinleiding kunnen worden gecombineerd.

In een vorderingsprocedure worden partijen eiser en verweerder (in de dagvaardingsprocedure: gedaagde) genoemd; in een verzoekprocedure: verzoeker en belanghebbende. Een belanghebbende is een partij tegen wie een verzoek is gericht of wiens rechten en verplichtingen rechtstreeks bij een verzoek zijn betrokken of die anderszins belang heeft bij het verzochte.

HOOFDSTUK 2

Artikel 2.1

De Hoge Raad der Nederlanden, die kennis neemt van beroepen in cassatie tegen beslissingen van de NCCA, is niet gebonden aan de tussen partijen gekozen procesvoering in de Engelse taal, maar heeft toegezegd dat hij in beginsel recht zal doen op de processtukken die bij de NCC of NCCA in de Engelse taal zijn ingediend. Prejudiciële vragen aan de Hoge Raad moeten door de NCC en de NCCA (ook) in de Nederlandse taal worden ingediend.

HOOFDSTUK 3

Artikel 3.1.1

De uitzondering van deze bepaling geldt onder meer voor de verweerder in de procedure bij de voorzieningenrechter als bedoeld in artikel 254 Rv en voor sommige verzoekprocedures.

Artikel 3.2.1

De technische vereisten waaraan de digitale indiening van stukken moet voldoen, zijn opgenomen in het "Reglement inzake de toegang tot en het gebruik van het digitaal systeem voor gegevensverwerking van de NCC en NCCA".

Artikel 3.4.2

Een akte is een processtuk:

a) dat een korte mededeling, zoals een enkele erkenning of ontkenning of een bewijsaanbod, bevat,
b) waarin partijen zich uitlaten over door de rechter aangeduide specifieke onderdelen van het geschil,
c) waarbij een bewijsstuk in de procedure wordt gebracht of
d) waarin op een bewijsstuk van een andere partij wordt gereageerd.

Een conclusie is een processtuk dat meer omvat dan een akte.

Onder "klemmende redenen" wordt verstaan: omstandigheden waardoor het voor een partij redelijkerwijs niet mogelijk is de proceshandeling binnen de gestelde termijn te verrichten of op de zitting te verschijnen.

Artikel 3.5.2

Aanwijzing van een rechter-commissaris kan bijvoorbeeld plaatsvinden voor het houden van een mondelinge behandeling, een getuigenverhoor of een gerechtelijke plaatsopneming, of het begeleiden van een deskundigenonderzoek.

HOOFDSTUK 4

Artikel 4.1.2

Partijen dienen de wens om conform het NCC-reglement te procederen "uitdrukkelijk" te doen. Zie de toelichting bij artikel 1.2.1 onder (c) en (d).

Artikel 4.1.4

Tot de inwerkingtreding van het nieuwe procesrecht geldt de dag van het uitbrengen van de dagvaarding als het moment waarop de zaak aanhangig is; daarna het moment van indiening van de procesinleiding.

Artikel 4.2.1

Tot de inwerkingtreding van het nieuwe procesrecht geldt het moment van het wijzen van het eindvonnis als einddatum voor het indienen van een eiswijziging; daarna het moment waarop de dag van de uitspraak is bepaald.

HOOFDSTUK 7

Artikel 7.4

Met "dagen" wordt bedoeld: kalenderdagen met overeenkomstige toepassing van het bepaalde in de Algemene Termijnenwet.

Artikel 7.7.3

Dit kan pas na inwerkingtreding van het nieuwe procesrecht.

HOOFDSTUK 8

Artikel 8.4.6

Onder stukken worden mede begrepen gegevens die op een gegevensdrager zijn aangebracht.

HOOFDSTUK 10

Artikel 10.1

Het wetsvoorstel NCC strekt tot invoeging van een nieuw artikel 9a in de Wet griffierechten in burgerlijke zaken dat een aanvullende griffierechtregeling inhoudt voor de NCC. Indien verweerder alleen de bevoegdheid van de NCC wenst te betwisten, en dat tijdig aangeeft, geldt een lager griffierecht. Als het verweer wordt verworpen geldt het hogere NCC-tarief.

Niet-tijdige betaling van het griffierecht heeft alleen gevolgen voor de procedure, als de wet dat bepaalt. Indien het griffierecht later wordt verhoogd, heeft de niet-tijdige betaling van die verhoging geen consequenties voor de procedure. Wel zal de griffie in dat geval een incassotraject gaan starten en zo nodig een dwangbevel uitvaardigen.

Artikel 10.3

Onder "verschotten" wordt verstaan: de kosten van betekening van de procesinleiding, het betaalde griffierecht, de kosten van eventuele gehoorde getuigen en de kosten van een eventueel door de rechter benoemde deskundige.